Ph. Melanchton:

En liden bog som
indeholler den rette
skelssmysse,

Wittemberg 1541.

DA BOX

LN 172

ex. 2

BIBLIOTHECA
REGIA
HAFNIENSIS

En Liden

bog ſom indeholler den
rette ſkelſſmyſſe mellom den
rene Chriſtelige Euangeliſke lerdom/oc den vgudelige Papiſteſke
lerdom / giort aff Philippo Melanchtone oc vdſet paa danſke
aff Nicolao Palladio/ſimple
oc eenfoldige faalck vti
Danmarkes rige till
nytte oc gaffn.

Wittemberg.

denne bog hører
mig [illegible]

denne bog

hun

R P S O h L

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

5375

Erlig oc welforſtandig mand / Meſter Ieſper Brochmand vti Kiøbenhaffn Kon. Maieſt. Secreterer.

NAade oc fred vti Chriſto / kere Herre / offterthi at i haffue Guds helige ord oc rene lerdom kerr / aff hw oc Hierte / oc gerne forfremme Guds ords tienere til det beſte / oc elſker beſynderlig min kere broder Doctorem Petrum Palladium oc meg / ſender ieg eder for en tackſigelſe tiſſe merkelige article / ſom ind holde en ſom paa wor Chriſtendomis ler

dom/oc der emod en ſom paa den
wildfarende Pawens lerdom/ at
mand kan klarlig ſee det ene emod
det aindet / bedendes eder kierlig
oc gerne i wile tage denne min føe
arbede til tacke / Eder den
einige Gud befalendes.
Skrenit i Wittem-
berg ꝛc.

Nicolaus Palladius.

Naagle merckelige ſkilſmyſſer mellem den rene Chriſtelige Euangelij lerdom oc paffuens vgudelige lerdom

Den Förſte ſkilſmyſſe om vor HERRE Chriſto oc om Troen.

EVangelium leerer at Gud haffuer aff ſin ſtore barmhertighed oc naade ſent oſſ ſin ſøn vor Herre Jeſum Chriſtum/ at hand ſkulde bliffue et offer for vore ſynder / oc at ſynden oc den euige død ſkulde borttages formedelſt hanom/

oc at dette er Gůds euige womſkifftelige vilie/at vij ſkulle tro/ at vij haffue viſſelige ſyndernes forladelſe/for denne herres Chriſti verſkyld /oc holdes at veere retferdige foruden naagen vor fortieneſte.

Paffuens Lerdom.

DEr emod tale papiſterne intet om troen/ ja de lere twert emod/at mand ſkall twile om mand haffuer ſyndernes forladelſe. Item den eere ſom Chriſto tilhører legge de deres egen gerninger till/ oc der ſom naagen fonger ſyndernes forladelſe/ at det ſkeer formedelſt hans egen gerningers verſkyld / ſaa beſpaatte de oc foracte Chriſtum oc lade den bedrøffuede ſamvittighed bliffue vti twilſmaal.

Den an-

Den anden ſkilſſmyſſe om paakaldelſe.

EVangelium leerer at mand ſkall paakalle Gůd met en ſtercker tro/oc aldeles intet twiffle at hand io vill bønhøre oſſ.

Paffuens leerdom.

PApiſterne leere at mand ſkall paakalle Gud i twilſſmaal /lige ſom Heyninge oc Jøder paakalle hanom Der fore er all deres Gudstieneſte aldeles falſk oc Heydenſk hoſſ denom.

Den tredie ſkilſſmyſſe om godegerninger.

EVangelium leerer at det er alſomeniſte gode gerninger oc Guds tieneſte/ſom Gud haffuer budet oc befalet / ſom er / at frøcte Gud / tro paa hanom / elſke hanom / bekende oc predicke hans naffn i død/fengzel/oc all førfelgelſe / paakalle oc tacke hanom/ forfreme hans lerdom / Item at huer er flitig oc tager vare paa ſit embede / ſom hand er kallet till Gud till loff ac aere ꝛc. effter ſom de thi Guds bwd vdviſe.

Paffuens leerdom.

PApiſterne gøre ſeg egne gode gerninger oc egen Guds tieneſte vden Guds befalning/ſom er/ Munckeleffnet ſkiſſmyſſe paa mad/ cleder / echteſkaffs forbiudelſe oc ſette ſaadane gerninger offuer Guds uer Guds bwd/kalle denom fuldkomenhed / achte denom høygre oc ypermere/end predicke embede/ echteſkaff/land oc folck at regere end at føde oc optøchte børn et cet.

Den fierde huorlunde gode gerninger teckes Gud.

EVangelium leerer huorlunde gode geninger ere Gud behaffnelige/alligenell at de ere vfulkomelige/oc at ſynd bliffuer i helligen ſaa lenge ſom de ere i denne verden oc at den ny lydelſe ſom vij haffue begynt vti troen dog tekkes Gud om vij bekende vor egen natures ſkrøbelighed oc ſtaa hende emod/oc tro at vor tieneſte er Gnd behagelig for Chriſti ſkyld ſom er vor megiere/oc formedelſt huilcken vij offre Gud vor tieneſte.

Paffuens leerdom.

PApiſterne ſige/at der er ingen ſynd vti helligen i denne verden/ia/at mand kand end ocſaa gøre yperligere gerninger offuer Guds bwd / oc alligevel ſige de/at huer ſkall twiffle/oc bliffue vti twiſſmaal/om hans leffnet er Gud behageligt eller ey/ Det er oc ſaa en onder heydenſk vilfarelſe/ ſaa hart rodfeſt/at hun kand neppelige vdrøckes igen.

Den femte om Helligens paakaldelſe.

EVangelium leerer / at mand ſkall alſomeneſte paakalle Gud fader/ſøn/ oc den Helligaand/ oc at vor HErre Jeſus Chriſtus Guds ſøn / er allene vor meglere/

meglere/ forhues ſkyld at Gud viſſelige hører vor bøn/ Der emod forbinder Euangelium alle helligens paakallelſe.

Paffuens leerdom.

PApiſterne leere at mand ſkall paakalle oc tilbede helligen oc de ſmøcke ſame paakaldelſe atſkillige maade/ Men vti grunden er hun eth heydenſt affguderij / aff huilcken der komer megen Gudsbeſpottelſe.

Den ſiette om det hellige Sacramentis Chriſti legomes oc blods brugelſe.

EVangelium leerer at der ſkall naar ſom den hellige Chriſtelige kircke komer till ſamen/

holles en comunio/vti huilcken en part ſkulle aname Sacramentet/ vor Herres Jeſu Chriſti legome oc blod/icke at offre for andre/ eller at hielpe andre met / men ſom vor herre Chriſtus ſiger till hans hukomelſe.

Det er till hans pines oc naades hukomelſe/ſom hand haffuer forhuerffuet oc tilſagt oſſ/huilcken huer beſynderlige ſkall aname ſeg ſelff/formedelſt ſin egen ihukomelſe oc tro/oc ved dette vidneſbyrde tro/at vor Herre Chriſtus vill holle hanom for ſit ledemod / oc at han haffuer renſet hanum paa korſſet/met ſit blod / oc ſaa veere hanom tacknemelig der fore.

Denne brug eer aldeles forvent vti de papiſtiſke Meſſer oc Canon/ effter di/ da at Sacramentet indſettes aff denom met en wanbrugelſe/ da er det icke ret ſacramente

forde

fordi at de ſige vinckel meſſer /beere om i proces/ oc løbe faſtelagen der met / huilcket ſom er en ſwar forferdelig ſynd / at forvende oc gøre twert emod Chriſti ordinantz oc ſkick / oprette oc ſtigte falſker Guds dørckelſe/ oc helligens paakall elſe/ Wor Herre Jeſus Chriſtus haffuer ocſaa ordineret at Sacramentet ſkall bruges altſamen/oc icke alſomeneſte en dell der aff.

Paffuens leerdom.

PAffuen met ſine preſter oc munycke haffue giort eth offer aff Sacramentet oc leert at den gerning fortiener baade meſſepreſten oc andre leffuendes oc døde ſyndzens forladelſe/løcke oc goder fremgong vti alle ſager/Der fore haffue de ſaald oc køfft meſſer for atſkillige liffs oc ſielſſ fare.

Der till haffue de leert at meſſen i ſeg ſelff fortiener ſaadane ſtore gaffuer / huadheller perſonen ſom holler meſſe er onder eller goder.

Item de haffue diſputeret at en meſſe ſom holles for monge fortiener icke ſaa meget/ſom der bleffue hulden en egen meſſe for huer ſerdeles.

Ydermere da haffue de oc baaret omkring at mand ſkulde tilbedet/huilcket dog icke maa ſiges at vere ſacramente vden det bruges rettelige ſom det er indſkicket aff Chriſto.

Om denne vilfarende leerdom oc vanbrug taler Chriſtus aff propheten Daniel/Der ſkall opreyſes vti den hellige kircke en forferdelig verſtygelighed / formedelſt huilcken den rette lerdom/ oc den rette Gudstienſte ſkall vorde

ødelagt

delagt fordi at Chriſtus er ſelff den rette preſt/ſom haffuer offret ſeg/oc hans eneſte offer haffuer betalet for alle helligen Hebreos. 10. oc vij faa ſyndzens forladelſe formedelſt troen oc icke for meſſepreſtens gerning Rom. 4. Det er oc vret at de icke giffue ligfolck vden en part aff Sacramentet oc ſige end traatzelige der till / at det ſkeer der fore/at mand ſkall achte meſſepreſtens gerning ſaa meget till ypermere.

Den ſiuffuende ſkilmyſſe om anger oc ruelſe.

EVangelium leerer at der ſkall vere i oſſ en aluorlig anger oc forferelſe for ſynden. Men der hoſſ ſkall oc ſaa en bedrøffuet ſamvittighed trøſtes igen/ formedelſt Chridelſt Chriſti løffte/oc thro at ſynderne bliffue oſſ viſſelige forladne aff naade/forvden vor fortieneſte for Chriſti ſkyld/ꝛc. oc at den helliggaand giffues oſſ ſaa frempt ſom vij ſaa formedelſt den ſame thro vndfange trøſt hwgſwalelſe.

Euangelium kreffuer icke at vij ſkulle optelle vore ſynder i ſkriffternal/ det bortkaſter aldeles den ſkendelige løgen om menneſkelig fylleſtgørelſe oc ſatisfaction / met huilcken at Chriſti naade oc troen/ aldeles bliffue formørckede.

Det leerer ocſaa huorlunde mandſkall rettelige oc viſſelige trøſte ſamvittegheden met Euangelio oc affløſning/formedelſt huilcket vij vorde paaminte at Euangelium forkynder viſſelige ſyndernes forladelſe/oc at den ſame forladelſe icke ſkall alſomeniſte predickes hen i haaben/men at huer for ſeg ſelff er plichtig till at aname ſame trøſt/ ſkall oc maa thro at Euangelium tilbinder oc giffuer hanom ſyndernes forladelſe/ Denne trøſtelige lerdom om Affløſning haffue papiſterne aldeles vdſlet ſom mand maa ſee i den lerdom her ſettes emod denne.

Euangelium leerer ocſaa at der ſkall begyndes vti denom ſom omvendes/ en ny vnderdanighed oc lydelſe vti Guds bwd/ Oc deſſe gerninger belønner Gud met atſkillige gaffuer oc hielp/ ſom der ſtaar ſcreffuet/ Omvender eder till meg/ da vill ieg ocſaa vende meg till eder ꝛc.

Paffuens Lerdom.

PApiſterne neffne det ord ruelſe/ oc leere lidet der om/ De tale intet om troen / formedelſt huilcken vij haffue ſyndzens forladelſe/ De binde at mand ſkall twiffle/oc leere ſaa at falle i miſhaab/ oc ſkylde Gud for en løgnere / oc de ſkende oc ferfølge det hellige Euangeliũ for denne thro ſkyld/ formedelſt huilcken mand vndfonger dog ſyndzens faladelſe.

Item de beſware menneſkens ſamvittighed met ſyndernes opregnelſe.

Item de gøre affløſningen vduelig/ oc ſige at hun er intet verd/ vden et menneſke haffuer verſkyld oc fortieneſte noch.

Item de binde at mand ſkall met ſine egne gerninger/ oc meneſkelig ſeet gøre fylleſt for ſynden/oc fortiene affløſning aff den euige ſtraff oc pine.

Oc der ſom ingen anden Artikel vore/ for huilcken mand haffde redelig aarſage / at giffue ſeg fra paffuedømiet end aleniſte denne deres vilfarelſe / at de leere vretrelige om plict oc boed / oc føre den gantze kircke vti optenct løgnachteg plicth oc fylleſtgørelſe / da haffde mand aarſage noch mod denom / Der till met ere formedelſt denne fylleſtgørelſe monge andre vilfarelſer ſtichtede oc formerede / ſom er / att holle meſſe / at fortiene andre meget der met Item münckerij pillegrims reiſſer / afflad / ſkerdzild etc. hvilcke ſtycker der ere alle fulle aff løgen oc Gudz beſpaattelſē.

Den Ottende om nøglenes macth.

EVangelium leerer at nøglene ere en befalning oc macth at predicke Euangelium / vddele

Sacramentet/oc at ſtraffe obenbare ſyndere/ſaa at de kunde høre at de icke ere Chriſti lemer men dieffuelſens / oc fordømpte / der ſom de icke omvende ſeg/Item att aff løſſe denom ſom ſeg omvende.

Oc at nøglene ere icke macth at ſtichte oc indſette menneſkelig paafund/eller at tiltage ſeg verdzlig herſkaff/eller at bruge band vti vdvortes handtiering oc regemente.

Paffuens leerdom.

PAffuen fører kirckenes nøgle vti ſin ſkiold / oc ſkender denom forferdelige / Førſt røffuer hand den hellige kirckes macth/ oc ſiger/at nøglene er beſynderlige paffuen giffne / at hand ſkall veere herre oc domere offuer alle kircker / ſognepreſter / biſper/ konger/

konger/oc offuer den gantze verden baade i aandelige oc verdzlige ſager / ſaa at alle Biſper ſchulde anamme deres embede aff hanom/oc at hand oc andre biſper maae formedelſt deſſe nøgles macth, binde oc befale menneſkens dicth oc paafund oc ny Gudztieneſte ꝛc. cet Oc at de maae met deres band ſticke verdzlig regemente/ſette konger aff oc till / huilcket ſom er altſamen vrongt oc vret.

Den Niende artickel om Menneſkens ſeet oc paafund.

Euangelium forbinder at gøre naagen Gudztieniſte vden Gudz ord oc befalning / det forbinder ocſaa at der ſkal naagen veere ſaa køn oc driſtig / at hand ſkal optencke eller ſette Gud naagen gerning fore / ſom hun ſkulde ſaa veere hanom behagelig / oc at Gud ſkulde veere hanom naadig for den gerning ſkyld / det er en forferdelig lønlig ſynd / huilcken faa menneſke giffue ackt paa eller kende.

Der fore haffuer denne werden altid faret hen vti ſaadan blindhed / optenctny oc vnderlige ting / ſom heyningene digtede ſeg / den ene Jonem / den anden Martem / den tredie Junonem ꝛc. Saa haffue ocſaa Paffuer Biſper oc muncke dichtet ſkilſſmøſſe paa mad / cleder / echteſkaffs forbud / Orden / Helligen / Billede / Proceſs / beſynderlig faſtedage ꝛc. Vti alt ſaadant ſkall mand icke alſommeniſte ſee till gerningen vti ſeg ſelff / At eede kød eller icke eede kød er en ring ſag / men det rette hoffuetſtøcke netſtøcke vti alt ſaadant / ſkall man høygelige giffue acth paa/ ſom er/at Gud icke vill haffue/at vij ſkulle ſtichte eller holde naagen Gudztieneſte/ eller ocſaa ſette folcket naaget fore/ vden hans ord oc befalning/der fore ſkall mand oc meget mindre hollet for ſaadane gerninger/ ſom kunde fortiene ſyndernes forladelſe.

Mod alt ſaadan vildfarelſe raaber Gud/De tiene meg forgeffnes met menneſkelig bwd/der fore ſkall mand icke hollet for ſynd/ der ſom mand icke holler ſaadent hyclerij/ der kand ocſaa kome forargelſe aff / om mand holler der aluerlige paa/fordi/at de enfoldige falle vti vilfarelſe der aff oc tencke/at det er Gudztieneſte.

Paffuens leerdom.

Paffuen/Biſper/preſter oc muncke driffue denne Artickel flux oc hart / at gerninger vden Gudz ord oc befalning / vdvolde aff menneſken/ ere en ſtor/ hellig Gudztieneſte /oc de ſette der till at ſame gerninger ere en fulkomenhed/Item at hwo ſom icke holler ſaadane deres bwd/ſkall vere euindelige fordømpt/et affskaaret oc forſkwt ledemod fra den hellige Chriſtendom oc ſkull kalles oprøreſk ketters ſchiſmaticus oc hereticus/Met ſaadane forferdelige ord nøde de oc twinge folck till at holle deres falſke optenchte gerninger.

Oc de vende en verdzlig wiiſhed fore / ſaa / at det er en ſkøndeylig ordinantz oc ſkick at kircken er ſaa ordineret oc ſkicket/met prelater/met ſtatte oc verdighed/ met beſynderlig prall oc bram paa cleder/tider/mad/oc allehaande pral.

Oc det er ſenden at ſaadan ordinantz oc ſkick haffuer et ſmuct deyligt vdvortes ſkin / Men Gud vill dog icke haffuet / at mand ſkall falle hanom vti hans Regemente / hand vill ſelff gøre ſeg Gudztieneſte alene / hand vill icke at vij ſkulle ſla hans ord hen i veeret / oc følge vor egen ſedvane / for di / at der kommer vildfarelſe aff / ſom de Egyptier tilbade katte oc hugorme / der faller mand hen naar ſom mand ſlar Gudz ord hen i veeret / oc bepryder menneſkens ſet oc paafund.

Der till veed mand ocſaa vell huor ſwarlige denne byrden haffuer beſwaret de frøctachtige ſamvittigheder.

Den Tiende om preſtmends ecthteſkaff.

EVangelium leerer / at mand ſkall icke forbiude naagen ecteſkaff ſom er aff naturen bequem oc ſkickelig der till / oc kaller det forbwd dieffuelſens lerdom / der till priſer det echteſkaff / ſaa at det er en kyſkhed oc renlighed hoſſ de retſkaffne oc trofaſte oc Gud behageligt / oc det binder alle perſoner / heller de kalles preſter eller andre at giffue ſeg vti echteſkaff / ſaa mange ſom det haffue behoff / J. Corinh. 7. Paulus taler oc clarlige om giffte preſter Ad Titum. J.

Paſſuens leerdom.

PAſſuen haffuer forbudet preſtmend echteſkaff mod Gudz befalning / oc der met indf[illegible]e oc formeret vti werden gruelig vſkickelighed / Oc endog at de gamle Canones icke vden affsette preſtmend der mend der ſom de giffte ſeg / ſaa myrder dog paffuen oc hans Tiranner denom nu / huilcket der er altſamen gruelig ſynd / oc et beſynderligt Antichriſtens tegen / ſom Daniel ſiger / hand ſkall forachte quinfolck / det betyder echteſkaffs forachtelſe oc gruelig vſkickelighed oc vbequemhed.

Den Elleffte om munckerij oc cloſter løffte.

Løffte oc monge andre ſtøcke vti cloſter leffnet ere ret emod Euangelium oc Guds bwd / fordi at muncke leffnet vdſletter troen / berøber Chriſto ſin eere / oc giffuer menneſkens gerninger hende / oc de gør Gudztieneſte aff ſine egne optenchte gerninger / nøder till at holle meſſe / till helligens paakallelſe / opløffter ſaadan hellighed offuer hed offuer de gerninger oc ſtatte ſom Gud haffuer ſelff bwdet/ huilcket der er alſamen mod Euangelium.

Paffuens leerdom.

MVnckene leere/at deres løffte fortiene ſyndernes forladelſe/ at de ere hellighed oc fulkomenhed for Gud /at de ere vti bropheternes Elie oc Eliſei ſtat/huilcke ſom vore frome predickere oc haffue liit ſtor forfølgelſe oc genvordighed vti Regementet ſom atſkillige ſware ſager vdrettes /de haffue oc icke hafft eller ophøyget menneſkens ſeet eller paafund/ ſaa at cloſter leffnet er emod deres leffnet idel løgen/ et roligt leffnet/oc Affguderij.

Den tolffte om ſynden.

EVangeliū leerer/at icke alſom meniſte vdvortes onde gerninger ere ger ere ſynd/men at den menneſkelige nature er forderffuet ſaa at hun icke frøchter Gud alvorlige/ oc ey forlader ſeg paa hanom ꝛc. oc at hum er fuller aff onder tilbøygelighed mod Guds bwd/Denne ſkrøbelig hed er ret ſynd/Rom.7.

Paffuens leerdom.

PApiſterne leere/ at den vlydelſe oc onde tilbøygelighed ſom vij haffue aff vor forkrenckede nature mod Guds bwd er icke ſynd/der fore ſige de at mand kand fulkome Guds bwd oc low/ ſaa beblande de den lerdom om boed ſynd oc naade tilſamen.

Den trettende om forſkell mellem lowgen oc Euangelium.

TJll at vijde ret forſkell mellem lowgen oc Euangelium/ da gørs da gørs det ſtorlige behoff ſom Paulus leerer Rom.3.oc.7.oc.2.Corinth.3. Oc det er en oplyſning vd igennem Guds ord / at mand forſtaar rettelige / at løvgen lerrer bwd / kreffuer aff oſſ fulkomelig lydelſe / ſtraffer alle helligen / oc giffuer icke ſyndzens forladelſe vden deres egen fortieneſte oc verſkyld / at hum icke heller borttager ſynden oc døden. Men Euangelium leerer ſaa plicth oc bodt / at det ocſaa trøſter oc giffuer ſyndzens forladelſe for Chriſti ſkyld / vden vor fortieneſte / oc begynder et nyt evigt leffnet / oc ret aandelig Gudstieneſte / ꝛc. Vy ville dog icke indføre her alle diſſe høvge Artickle.

Paffuens leerdom.

DE galne Papiſter ſcriffue i alle deres bøger / at der ere thre loffuer till / Naturlige / Iødiſke /

deſke/ oc Euangeliſke oc de leere ſaa der hoſſ/ at huer er bleffuen ſalig formedelſt den low/ ſom hand haffuer hafft vti ſin tid/ de vidhe aldeles intet forſkell mellem lowgen oc Euangelium / oc ſaa gøre de et ganterij aff Moſi low/oc ville haffue vti Euangelio ſaadant et preſtedømie/ ſaadane ceremonier/ ſaadane offer ſom vti Moiſi low/ aff denne grund ville nu hine ſelffklaage papiſter ſtadfeſte deres Meſſer.

Den Fiortende om pilgrims reyſer.

EVangelium leerer at mand ſkall altſomeniſte paakalle/ Gud (ſom før er ſagt) oc icke binde hanom till naagen tid eller ſted anderleds end ſom hans ord vdviſer/ ſom Chriſtus ſiger Joh. vti det 14. meget mindre ſkall mand tro helligen at veere krafftige hoſſ dette eller naaget andet billede fordi at de ere icke almechtige.

Paffuens leerdom.

PApiſterne leere at Gud er mere naadig oc krafftig hoſſ det ene billede end det andet / det er obenbare mod Guds bwd / ſom forbinder at eere billede / Der neſt gøre de ocſaa Guder aff Hellgen oc ſige / at helgen ville veere krafftigere oc miſkundeligere hoff dette oc det billede / det er obenbarlige Affguderij ſom Heyninge haffue bedreffuet met Diana Epheſia oc hendes lige.

Den Femtende om ſkerdzild.

EVangelium leerer at de affdøde ere ſalige vti Gud Item at mand ſkall icke thro dødinge

oc ſpøgelſeſ

oc ſpøgelſe / Item Rom. 6. legemet er død i den retferd er ſynden borte / Der fore er d løgen ſom papiſterne leere om ſkerdzild oc ſige / At mand ſkall først gøre fylleſt vti Skerdzild.

Paffuens leerdom.

PApiſterne ſige at mand ſkall gøre fylleſt for ſynden / paa denne falſke lerdom haffue de opbygt ſkerdzild / oc der effter ſtichtet der vti deres meſſekram huilcket altſamen er woret.

Den ſexte ſide om verdzlig øffrighed oc herſkaff.

EVangelium leerer at verdzlig øffrighed ſkall ſtraffe vdvortes ſynd oc ond ſkaff paa alle deres vnderdaane / preſtmend oc ligfolck / Item de ſkulle / ſom den hellige kirckes

es rette ledemod bortta
ffguderij/oc beſkaffe / at
e lerdom oc den rette Gudz
bliffue huldne ved macth.

Paffuens leere.

PAffuen haffuer vndertaget oc aff ſkild ſeg oc ſit ſelſkaff fra det verdzlig øffrighed / paa det/at de ſchulde kunde ſaa meget friligere bedriffue alt vdyd oc ondſkaff/Jtem hand vill haffue mact at ordinere oc beſlutte huad ſom hanom løſter / ſaa at konger oc førſter ſkulle intet haffue der i at ſige/ Jtem e ſkulle icke haffue voces deciſiuas ꝛc. Oc offuer alt dette at hand ſaa holler denne vilfarelſe / da myrder hand oc hans tilhengere denom ſom ſtraffe denne vildfarelſe /met huilcket de bewiſe ſeg at veere dieffuelſens tienere/

tienere/huilcken ſom er en løgner oc myrdere / Der fore ſkulle alle Gudfrøctige aff deres gantze hierte vende ſeg fra Papiſterne/oc trolige leere oc bevare Guds ord / oc holle den rette Guds tieneſte.

AMEN.

Lucerna pedibus meis uerbum tuum, Fugite Idolatriam. Si quis aliud Euangelium docuerit Anathema ſit.

Om det helige Sacramente/wor Herris Jeſu Chriſti legome oc blod v. Spørſmaall/ſom alle Chriſtne nyttelige ere atvide.

Det førſte ſpørſmol.

HWar for anamer dw Sacramentet? Genſwar. Fordi ieg er en medarffuing oc haffuer deelachtehed met Chriſto/alle heligen/oc met alle frome Chriſtene/ met dennom atlijde oc døe.

Det andet Spørſmaal.

HWad troer dw/eller hwad bekerner dw / at were i dette Sacrament? Genſwar. vnder brød oc win er Jeſu Chriſti legome oc blod. Det er icke noch at ieg det wed/men ieg ſkall thro at min HErre Chriſtus haffuer giffued Meg ſame Sacrament till en wiſſe Pant/Segel/oc Teſtament.

Det tredie Spørſmoll.

HWarledes lyder ordene met hwilcke Chriſtus haffuer ind ſat dette Sacramente? Genſwar. Saa ſagde Chriſtus till ſine diſcipler /der hand gaff dennom brødet. Tager hen oc edet det/det er mitt legome ſom giffues for eder. Oc der hand gaff dennom kalcken/ſagde hand / dricker alle deraff/Det er mit blod det ny Testamentis / ſom vdgiffues for eder/ oc for mange till ſøndernes forladelſe/det giører i min hukomelſe.

Det Fierde Spørſmol.

HWar for anamer dw Sacramentet / er icke throen noch? Genſwar. Jeg anamer det till min trois ſtørckelſe / icke fordi at ieg twiler/men effter die Gud aff ſin ſtore naade oc barmhiertighed haffuer icke alene giffuet meg ſin helige ord/men ocſaa ſit Sacramente/ ſom er en vnuortes tegen/ will ieg icke forachte at bruge det ſame/fordi det er meg nytteligt / oc ſaligt till en fornyelſe/oc at offnertencke den pact oc enighed ſom Chriſtus haffuer giord met meg/ met hans blod/ mod alle mine ſonder/nød/oc modgang/fordi Chriſtus befaled wi ſkulle giøre det i hans hukomelſe/det er/ wi ſkulle predicke oc forkynde hans død/ i hwilken ſom er wor ſalighed.

Det Femte Spørſmoll.

HWorlunde wil thu brūge Sacramentet? Genſwar. Jeg will eede oc dricke det/oc thro fuldkomelig thee ord / ſom hand ſagde till diſciplerne / den tid han gaff dennom Sacramentet. Den trøſtelige tilſigelſe ſkulle wi aname met en traafaſt hiarte.

Tager oc eder/det er mit legome ſom giffues for eder ꝛc.

Som hand vilde ſige. At ieg er bleffuen menniſke/ oc alt det ieg giør /oc liider / det er for eders ſkyld/eder till ſalighed, oc er eders egen. Till en viſſe tegen giffuer ieg eder mit legome at eede.

20

Dricker alle der aff/ dette er det ny Teſtamentis kalck i mit blod/ ſom vdgiffues for eder/ oc for mange ꝛc.

26.

Oc for

Som han vilde ſige/Effterdi ieg haffuer anamet eder / oc lagdt eders ſønd paa meg/ wil ieg offere meg ſelff for eders ſønder/vdgiffue mit blod/oc fortienne eder Gudtz naade/oc indſette en ny Teſtamente i hwilcken den ſkal aldruge miere, ꝛc hw/ Til[illegible]n viſſ tegen oc pant/ giffuer ieg eder mitt blod atdricke. Hwo ſom eder dette brød/ oc dricker denne kalck/ oc throer ſame tegen/ hand bliffuer i Chriſto / oc Chriſtus vdi hannom/ oc leffuer ſaa ewindelig. Der hoeſſ ſkulle wi kome hans død i hw/ oc tacke hannom/ at hand haffuer løſt oſſ igen med ſit dyreborne blod.

Gud vnde oſſ alle en faſt.
thr[illegible]EN.

x XLI

Prent[illegible] i Wittemberg a[illegible]ls Schirlentz.

[illegible] D. XLI.

x xLl

nt/
cke.
ori=
te=
/ oc
uer
alle
cke
oſſ

Det kgl. Bibl. Bogb. 1988